

REFLECȚII PRIVIND VALORIFICAREA REZULTATELOR INVESTIGAȚIILOR SPECIALE ÎN PROCESUL PENAL

Boris GLAVAN,

doctor în drept, conferențiar universitar

REFLECTIONS ON THE VALORIZATION OF THE RESULTS OF SPECIAL INVESTI- GATIONS IN THE CRIMINAL PROCESS

Boris GLAVAN,

PhD, associate professor

Studiul este consacrat problemelor legate de raportul dintre investigațiile speciale și procesul penal. Prin prisma cercetărilor teoretice este analizată problema valorificării în procesul penal a informațiilor obținute prin efectuarea măsurilor speciale de investigații. Sunt analizate prevederile pertinente subiectului abordat din legislația Republicii Moldova, în special fiind vorba despre prevederile Codului de procedură penală și Legii nr.59/2012 cu privire la activitatea specială de investigații.

Cuvinte-cheie: activitate specială de investigații, măsuri speciale de investigații, tehnici speciale de investigare, proces penal, urmărire penală, procedeu probatoriu, probă.

The study is devoted to the issue of the relationship between special investigation and criminal proceedings. Essentially, in terms of theoretical research, the problem of capitalizing in the criminal process the information obtained by carrying out special investigative measures is analyzed. The provisions of the legislation of the Republic of Moldova pertinent to the approached subject are analyzed, especially being the provisions of the Code of Criminal Procedure and Law no. 59/2012 on the special investigation activity.

Keywords: special activity of investigations, special measures of investigations, special techniques of investigation, penal process, criminal trial, prosecution, evidentiary procedure, evidence.

Introducere. Valorificarea rezultatelor investigațiilor speciale în procesul penal este una din cele mai complicate și mai discutate probleme în materia procedurii penale moderne. Cu privire la acest subiect au fost editate numeroase lucrări științifice: monografii, articole și comunicări. Din păcate, nici în doctrina procedurală și nici în activitatea practică, nu există un consens asupra subiectului cercetat.

Știința procesual-penală a înregistrat diverse modalități de soluționare a acestei probleme, de la utilizarea rezultatelor activității speciale de investigații direct ca probă în procesul penal (cu sau fără anumite condiționări) [1; 2] până la posibilitatea formării probelor pe baza lor [3; 4; 5; 6]. Reglementările juridice din actuala legislație națională nu conțin o soluție reușită a problemei vizate.

Conținut de bază. Actualitatea subiec-

Introduction. Capitalizing on the results of special investigations in criminal proceedings is one of the most complicated and discussed issues in the field of modern criminal procedure. Numerous scientific papers have been published on this subject: monographs, articles and communications. Unfortunately, neither in the procedural doctrine nor in the practical activity is there a consensus on the researched subject.

The criminal-procedural science has registered various ways of solving this problem, from the use of the results of the special investigation activity directly as evidence in the criminal process (with or without certain conditions) [1; 2] to the possibility of forming evidence based on them [3; 4; 5; 6]. The legal regulations in the current national legislation do not contain a successful solution to the problem in question.

Main content. The existence of the subject

tului abordat a început să crească mai cu seamă la începutul acestui mileniu, când criminalitatea a învățat să profite din plin de pe urma tehnologiilor moderne oferite omenirii de cea de-a 4.0-ra revoluție industrială marcată prin apariția și răspândirea internetului, rețelelor de socializare și comunicare mobilă. În contextul dezvoltării noilor metode criminale mult mai sofisticate și mai organizate se cereau și metode noi de probare a actelor infracționale. Procedeele probatorii tradiționale în scurt timp s-au dovedit mai puțin eficiente pentru documentarea noilor forme de infracțiuni (acte de corupție, de terorism, fraude economice, trafic ilegal de persoane, armament, droguri, medicamente, substanțe radioactive etc.). Dorința de aliniere la standardele și rigurile statelor membre ale comunității europene au determinat mai multe țări din spațiul ex-sovietic să împrumute experiența și modelul european de soluționare a respectivei probleme.

Includerea măsurilor operative (speciale) de investigații în CPP a fost modelul pe care la urmat mai întâi Lituania (2002); Estonia (2003) și Letonia (2005), apoi la el s-au alăturat și Republica Moldova (2012); Ucraina (2012); Georgia (2014); Republica Kazahstan (2014) și Republica Kirgîzstan (2019).

Este important de menționat că în toate aceste țări, cu excepția Estoniei, continuă să acționeze legile speciale privind activitatea operativă/specială de investigații. Rolul acestor legi este să reglementeze activitățile care rămân în afara procesului penal: prevenirea și curmarea infracțiunilor, relevarea amenințărilor care pot pune în pericol securitatea statului etc. Estonia, renunțând la legea specială, a încercat să integreze pe deplin ASI în textul CPP. Trebuie de precizat că potrivit CPP al Estoniei „colectarea informațiilor despre o infracțiune în cursul procesului penal” nu este singura sarcină realizată prin acțiunile de investigații secrete, realizarea MSI fiind posibilă și pentru depistarea și curmarea infracțiunilor în curs de pregătire (p.1 al alin.(1) al art.126.2). Cu alte cuvinte, sfera MSI în versiunea Estoniană depășește cu mult hotarele procesului penal.

Analiza legilor procesuale ale acestor țări ne permite să deosebim două varietăți ale integră-

began to grow especially at the beginning of this millennium, when crime learned to take full advantage of modern technologies offered to mankind by the 4.0 industrial revolution marked by the emergence and spread of the Internet, social networks and mobile communication. In the context of the development of new, much more sophisticated and organized criminal methods, new methods of proving criminal acts were also required. Traditional evidentiary procedures soon proved less effective in documenting new forms of crime (acts of corruption, terrorism, economic fraud, illegal trafficking in human beings, weapons, drugs, medicines, radioactive substances, etc.). The desire to align with the standards and rigors of the Member States of the European Community has led several countries in the former Soviet Union to borrow the European model and experience for solving this problem.

The inclusion of (special) operational measures of investigations in the CCP was the model first followed by Lithuania (2002); Estonia (2003) and Latvia (2005), then joined by the Republic of Moldova (2012); Ukraine (2012); Georgia (2014); Republic of Kazakhstan (2014) and Republic of Kyrgyzstan (2019).

It is important to note that in all these countries, except Estonia, special laws on operational / special investigation activity continue to act. The role of these laws is to regulate the activities that remain outside the criminal process: the prevention and cessation of crimes, the detection of threats that may endanger the security of the state, etc. Estonia, renouncing the special law, tried to fully integrate SIA in the CCP text. It should be noted that according to the Estonian CCP, “collecting information on a crime during criminal proceedings” is not the only task performed by covert investigations, the realization of SIM is also possible to detect and stop crimes in preparation (p. 1 para. (1) in art.126.2). In other words, the scope of the SIM in the Estonian version goes far beyond the boundaries of criminal proceedings.

The analysis of the procedural laws of these countries allows us to distinguish two varieties of SIM integration in PP:

SIM are considered procedural actions

rii MSI în PP:

MSI sunt considerate acțiuni procesuale doar că de alt tip față de procedeele probatorii, fiind numite Măsuri/acțiuni operative/speciale de investigații. Informațiile obținute prin efectuarea acestora sunt folosite pentru soluționarea problemelor procesului penal și, ca excepție, pot fi valorificate în calitate de probe. La modelul în cauză se raportează legislațiile țărilor baltice (Lituania, Estonia și Letonia);

MSI sunt incluse în grupul procedeele probatorii, doar că rămân diferite față de acțiunile de urmărire penală tradiționale, fiind numite Acțiuni de urmărire penală secrete/tainice/speciale. Rezultatele obținute prin efectuarea acestora sunt valorificate în calitate de probe. Acestui model corespund legislațiile celorlalte state (Ucraina, Georgia, Kazahstan și Kirgizstan).

Modelul caracteristic legislației Republicii Moldova este unul, s-ar putea spune combinat, dat fiind faptul că întrunește elemente ale ambelor varietăți. Pentru înțelegerea trăsăturilor specifice modelului moldovenesc este binevenită abordarea, mai întâi, a modelului caracteristic Republicii Moldova de până la 2012 și care continuă să fie aplicat și în restul țărilor din spațiul ex-sovietic: Federația Rusă, Belarus, Armenia, Azerbaidjan, Tadjikistan, Uzbekistan, și Turkmenistan.

Acest model se caracterizează prin faptul că măsurile speciale de investigații, ca procedee operative de acumulare a informațiilor și realizare a sarcinilor specifice, sunt reglementate de o lege specială (cu privire la activitatea operativă de investigații) a cărei sferă de acțiune este mult mai largă decât cea a procesului penal. Activitatea operativă de investigații se intersectează cu procesul penal doar pe segmentul realizării sarcinii de descoperire a infracțiunilor, adică a faptelor deja comise, în timp ce restul sarcinilor ASI depășesc hotarele procesului penal. Problema cea mai complicată a acestui model, în vederea soluționării căreia s-a și pornit caravana țărilor spre integrarea investigațiilor speciale în procesul penal, constă în valorificarea în calitate de probe a informațiilor obținute prin procedee reglementate de o altă lege decât cea procesuală.

La baza acestui model stau ideile cerce-

only of a different type from the evidentiary procedures, being called Measures / operative / special investigative actions. The information obtained by carrying them out is used to solve the problems of the criminal process and, as an exception, can be used as evidence. The model of the Baltic countries (Lithuania, Estonia and Latvia) refers to this model;

SIM are included in the group of evidentiary proceedings, only they remain different from traditional criminal prosecution, being called Secret / mysterious / special criminal prosecution. The results obtained by performing them are used as evidence. This model corresponds to the laws of the other states (Ukraine, Georgia, Kazakhstan and Kyrgyzstan).

The characteristic model of the legislation of the Republic of Moldova is one we could call combined, given the fact that it meets elements of both varieties. In order to understand the specific features of the Moldovan model, it is welcome to tackle, firstly, the model characteristic of the Republic of Moldova until 2012 which continues to be applied in the rest of the former Soviet countries: The Russian Federation, Belarus, Armenia, Azerbaijan, Tajikistan, Uzbekistan and Turkmenistan.

This model is characterized by the fact that special investigative measures, as operative procedures for accumulating information and performing specific tasks, are governed by a special law (on the operative activity of investigations) whose scope is much wider than that of criminal proceedings. The operative investigation activity intersects with the criminal process only on the segment of accomplishing the task of discovering the crimes, i.e. of the deeds already committed, while the rest of the SIA tasks exceed the boundaries of the criminal process. The most complicated problem of this model, in order to solve the caravan of countries to integrate special investigations in the criminal process, is to capitalize as evidence the information obtained through procedures regulated by a law other than procedural.

This model is based on the ideas of researchers who consider that the special activity of investigation and prosecution are different types of activity with specific features and cannot inte-

tătorilor care consideră că activitatea specială de investigații și cea de urmărire penală sunt genuri de activitate diferite cu trăsături specifice și care nu pot să se integreze una cu alta. Conform opiniei profesorului rus Sheifer S.A., fuziunea elementelor de procedură cu cele speciale de investigații este profund eronată și mai ales sub aspect metodologic. Normele care reglementează desfășurarea acțiunilor de urmărire penală formează o instituție specifică a procesului penal. Aceste prevederi au un conținut bogat, cu multe prescripții care reglementează procedura de efectuare a acțiunilor de urmărire penală. Implementarea lor dă naștere la un sistem complex de relații juridice care însoțesc colectarea probelor. Raportul juridic este cel mai important semn al unei acțiuni de urmărire penală, fără de care acțiunea nu poate fi considerată de urmărire penală. Dar raportul juridic nu poate avea loc la realizarea măsurilor secrete, deoarece părțile procesului nu participă și nici nu au cum să participe la raport. Astfel, concluzionează expertul, fuziunea acțiunilor de urmărire penală și a celor operative de investigații este inacceptabilă, deoarece distruge bazele fundamentale ale procesului penal [4, p.121].

Ghinzburg A.Ya., remarcabil profesor din Kazahstan și cunoscut specialist în domeniul procesului penal și al AOI, de asemenea, susține că este inacceptabilă combinarea într-un tot unitar a celor două tipuri de activitate (urmărirea penală și investigarea specială), deoarece sunt diferite atât după formă cât și după esență. Instituția acțiunilor de urmărire penală secrete, susține profesorul, în cele din urmă duce la haos și distruge toată baza științifică și metodologică a procesului penal, distruge închipuirea despre sistemul legal al procesului penal și practica probatoriului judiciar. În procesul probator, continuă dânsul, circulă două tipuri de informații: procesuală, reglementată de CPP și neprocesuală, inclusiv cea reglementată de Legea privind investigațiile operative. În componența informațiilor procesuale obținute în conformitate cu legea procedurală ca urmare a acțiunilor de urmărire penală, sunt evidențiate informațiile probatorii, care constituie conținutul probelor și care servesc scopului

grate with each other. According to the opinion of the Russian professor Sheifer S.A., the fusion of the procedural elements with the special ones of investigations is deeply erroneous, especially from a methodological point of view. The rules governing the conduct of criminal proceedings form a specific institution of the criminal process. These provisions have rich content, with many prescriptions governing the procedure for carrying out criminal prosecution actions. Their implementation gives rise to a complex system of legal relations that accompanies the collection of evidence. The legal report is the most important sign of a criminal prosecution action, without which the action cannot be considered a criminal prosecution. But the legal report cannot take place when secret measures are taken, because the parties to the process do not participate and have no way to participate in the report. Thus, the expert concludes, the merger of criminal prosecution and operative investigations is unacceptable, because it destroys the fundamental bases of the criminal process [4, p.121].

Ghinzburg A.Ya., a distinguished professor in Kazakhstan and a well-known criminal and OAI specialist, also argues that it is unacceptable to combine the two types of activity (criminal prosecution and special investigation) into a unitary whole, as they are different in both form and essence. The institution of secret criminal prosecution, the professor claims, ultimately leads to chaos and destroys the entire scientific and methodological basis of the criminal process, it ruins the imagination about the legal system of the criminal process and the practice of judicial evidence. In the evidentiary process, he continues, there are two types of information: procedural, regulated by the CCP and non-procedural, including that which is regulated by the Law of Operational Investigations. In the composition of the procedural information obtained in accordance with the procedural law as a result of the criminal prosecution actions, the evidentiary information is highlighted, which constitutes the content of the evidence and which serves the evidentiary purpose. In the structure of the non-procedural information, the information obtained as a result of the SIA is highlighted. In relation to the

probator. În structura informațiilor neprocesuale, sunt evidențiate informațiile obținute ca urmare a ASI. În raport cu procesul probator, astfel de informații au caracter orientativ, auxiliar (pentru a decide direcția ulterioară a cercetării, pregătirea și tactica desfășurării acțiunilor de urmărire penală etc.). Astfel, aceste tipuri diferite de activitate de stat, care coexistă și interacționează cu succes, dar nu se absorb reciproc, rezolvă problema consolidării statului de drept.

Ginzburg A.Ya. mai consideră ilegală instituția procedurilor probatorii secrete. Conform legislației, fiecare acțiune de urmărire penală nu trebuie doar să fie definită, ci și să reglementeze în mod clar și complet realizarea ei atât în formă, cât și în conținut. CPP nu reglementează procedura de realizare a acțiunilor secrete și nici nu poate s-o facă, deoarece acest lucru contravine legislației privind secretul de stat [5]. În plus, continuă profesorul, fuziunea MSI și a AUP precum și recunoașterea rezultatelor acestora direct (fără verificare) ca probe, aruncă înapoi procesul penal într-o perioadă de inchiziție nu foarte îndepărtată [6].

Împuternicirea ofițerului de urmărire penală cu competențe de efectuare MSI este o altă gafă care ar duce la scăderea calității lucrului practic [7, p.92]. Spre deosebire de procedurile probatorii, MSI permit nu numai descoperirea infracțiunilor comise și obținerea unei baze probatorii, ci, în plus, vizează identificarea, curmarea și prevenirea infracțiunilor iminente, ceea ce este extrem de important pentru protejarea valorilor constituționale. Caracteristica esențială a activității speciale de investigații este caracterul său tainic de acțiune. Ca regulă aceasta se realizează înaintea inițierii unei cauze penale, necesitând creativitate și promptitudine pentru împiedicarea actului criminal. Este mult mai important să nu fie admise faptele irecuperabile decât, ulterior, să fie găsit făptașul și să fie pedepsit pentru faptele care au adus deja prejudicii individului, societății și statului. Toate aceste trăsături însă o îndepărtează de formalitățile procesuale [8].

În acest context este binevenit să vedem și argumentele cercetătorilor care s-au pronunțat în favoarea integrării măsurilor speciale de

evidentiary process, such information is indicative and auxiliary (to decide the further direction of the investigation, the preparation and tactics of the criminal prosecution, etc.). Thus, these different types of state activity, which coexist and interact successfully, but are not absorbed by each other, solve the problem of consolidating the rule of law.

Ginzburg A.Ya. also considers it illegal to institute secret probation proceedings. According to the legislation, each criminal prosecution action must not only be defined, but also clearly and completely regulate its implementation both in form and content. The CCP does not regulate the procedure for carrying out secret actions, nor can it be done, as this is contrary to the legislation on state secrecy [5]. In addition, the professor continues, the merger of SIM and UAP as well as the recognition of their results directly (without verification) as evidence, throws back the criminal trial in a period of imprisonment not far away [6].

Empowering the prosecuting officer with SIM powers is another blunder that would lead to a decrease in the quality of practical work [7, p.92]. Unlike evidentiary proceedings, SIM allows not only the discovery of crimes committed and the obtaining of a probative basis, but also the identification, cessation and prevention of imminent crimes, which is extremely important for the protection of constitutional values. The essential feature of the special investigative activity is its mysterious character of action. As a rule, this is done before initiating a criminal case, requiring creativity and promptness to prevent the criminal act. It is far more important not to admit irrecoverable deeds than to subsequently find the perpetrator and be punished for deeds that have already harmed the individual, society and the state. However, all these features take it away from procedural formalities [8].

In this context, it is welcome to see the arguments of the researchers who spoke in favor of integrating special investigative measures in the criminal process. Russian researcher Baranov A.M. claims that in a certain historical period the preliminary investigation was artificially divided into two types of independent proceedings: the

investigații în procesul penal. Cercetătorul rus Baranov A.M. susține că într-o anumită perioadă istorică ancheta preliminară a fost împărțită artificial în două tipuri de proceduri independente: activitatea specială de investigații și activitatea de urmărire penală (cercetarea preliminară, ancheta penală). Cu toate acestea, „metodele de colectare a informațiilor despre o infracțiune în ambele tipuri de activități sunt practic aceleași, dar pentru a le delimita și pentru a evita confuzia, au fost introduse denumiri diferite și au fost stabilite proceduri distincte pentru producerea și înregistrarea practic a acelorași acțiuni” [9, p.160]. „Odată cu legalizarea activității speciale de investigații, au fost comise erori metodologice și tehnico-juridice. Procedeele secrete de culegere a probelor și-au găsit consolidare în cadrul altei activități, iar informațiile obținute ca urmare a implementării acestora ar trebui utilizate în procesul penal. Legile privind AOI/ASI nu au reușit să elimine această contradicție” [9, p.161].

Comparând delimitarea sferelor procedurii penale și a activității operative de investigații în Rusia și în străinătate, Volynsky A.F. sublinia că în niciuna dintre țările Europei de Vest nu ar exista o distincție atât de categorică și artificială între ASI și procedura penală, iar în unele dintre acestea istoric s-a dezvoltat și și-a găsit legiferare așa-numita „investigație polițienească”, care îmbină în mod organic metodele și procedeele publice și secrete de obținere a probelor, dar sub controlul efectiv al autorităților judiciare [10, p.5].

Pentru a da rezultatelor ASI statutul de probă, consideră susținătorii aceluiași concept, este necesar să se confere caracter procesual penal metodelor și mijloacelor secrete de colectare a informațiilor (probelor), adică să le reglementeze prin legea procesual penală. În acest fel, susține Baranov A.M., „din mintea juriștilor, vor dispărea motivele care împiedică utilizarea informațiilor obținute ca urmare a colectării secrete a probelor (obținute astăzi în cadrul AOI)” [9, p.164].

Cercetătorii Mazunin Ya.M. și Mazunin Ya.P. au exprimat cam același idee: „dacă procedeele secrete le va fi acordată forma procedurală, atunci „credibilitatea informațiilor obținute ca urmare a AOI va avea prioritate față de criteriul

special investigation activity and the criminal investigation activity (preliminary investigation, criminal investigation). However, “the methods of collecting information on a crime in both types of activities are practically the same, but in order to delimit them and avoid confusion, different names have been introduced and separate procedures have been established for the production and practical registration of the same actions” [9, p.160]. “With the legalization of the special investigation activity, methodological and technical-legal errors were committed. The secret procedures for collecting evidence were strengthened in another activity, and the information obtained as a result of their implementation should be used in criminal proceedings. The laws regarding OAI / SIA have failed to eliminate this contradiction” [9, p.161].

Comparing the delimitation of the spheres of criminal procedure and the operative activity of investigations in Russia and abroad, Volynsky A.F. stressed that in none of the countries of Western Europe would there be such a categorical and artificial distinction between ASI and criminal procedure, and in some of them, the so-called “police investigation” has historically developed and found legislation, which organically combines public and secret methods and procedures for obtaining evidence, but under the effective control of the judicial authorities [10, p.5].

In order to give the SIA results the status of evidence, according to the proponents of the same concept, it is necessary to give criminal procedural character to the methods and secret means of collecting information (evidence), i.e. to regulate them by criminal procedural law. In this way, says Baranov A.M., “from the minds of jurists, the reasons that prevent the use of information obtained as a result of the secret collection of evidence (obtained today in the OAI) will disappear” [9, p.164].

Researchers Mazunin Ya.M. and Mazunin Ya.P. expressed the same idea: “if the secret proceedings are given the procedural form, then the credibility of the information obtained as a result of the OAI will have priority over the criterion of admissibility and the content over the form of evidence” [11, p.139].

admisibilității și conținutul față de forma probelor” [11, p.139].

Există și alte argumente expuse în literatura de specialitate atât în favoarea, precum și împotriva integrării investigațiilor speciale în procesul penal. Toate aceste discuții demonstrează complexitatea și sensibilitatea problemei valorificării rezultatelor ASI în PP. În astfel de situații, intervenția legiuitorului în găsirea unei soluții poate fi doar salutată și apreciată. Asta s-a și întâmplat în 2012. În calitate de soluție a problemei discutate, Capitolul III al CPP al RM (Mijloacele de probă și procedeele probatorii) a fost completat cu Secțiunea V – Activitatea specială de investigații, în cadrul căreia se regăsesc 3/4 din totalul celor 20 de măsuri speciale de investigații (MSI) prevăzute în Legea nr.59/2012 cu privire la activitatea specială de investigații.

După reformă lucrurile ar fi trebuit să meargă mult mai bine, toată lumea să fie mulțumită că în sfârșit problema de bază a fost rezolvată. Se părea că R.Moldova chiar a pășit pe urma țărilor baltice și în scurt timp se va bucura de integrarea în Uniunea Europeană. Din păcate, nu a fost să fie, efectul a fost cu totul altul. În scurt timp practicienii au înțeles că multe din activitățile desfășurate anterior legate de prevenirea și curmarea infracțiunilor, de căutarea persoanelor care se eschivează de la executarea pedepsei, de relevare a amenințărilor ce pun în pericol securitatea statului nu mai pot fi îndeplinite cu succes, deoarece aplicarea MSI incluse în CPP au a fost restricționată strict în limitele urmăririi penale și strict pentru realizarea unei singure sarcini – descoperirea și cercetarea infracțiunilor deja comise. Prin urmare, observăm că ASI dintr-o activitate prioritar proactivă a devenit imediat o activitate prioritar reactivă.

În 2015 guvernarea Republicii Moldova a recunoscut într-un fel eșecul reformei juridice, creând un grup de lucru pentru studierea problemicii în domeniul investigațiilor speciale și înaintarea propunerilor corespunzătoare în vederea îmbunătățirii situației [12]. De atunci și până în prezent se tot lucrează dar situația rămâne aceeași.

Dacă analizăm legislația națională de după reformă observăm că de fapt problema valorificării rezultatelor ASI în PP nici nu a fost rezolvată,

There are other arguments presented in the literature both in favour and against the integration of special investigations in the criminal process. All these discussions demonstrate the complexity and sensitivity of the issue of capitalizing on SIA results in PP. In such situations, the intervention of the legislator in finding a solution can only be welcomed and appreciated. This is what happened in 2012. As a solution to the problem discussed, Chapter III of the CCP of the Republic of Moldova (Means of Evidence and Evidence Procedures) was completed with Section V - Special Investigation Activity, which includes 3/4 of the total of the 20 special investigation measures (SIM) provided in Law no. 59/2012 regarding the special investigation activity.

After the reform, things should have gone much better, and everyone should have been satisfied that the basic problem has finally been solved. It seemed that the Republic of Moldova had really followed the Baltic countries and would soon enjoy integration into the European Union. Unfortunately, the effect was completely different. Practitioners soon realized that many of the activities previously carried out related to the prevention and cessation of crimes, the search for people avoiding serving the sentence and the detection of threats to the security of the state can no longer be successfully carried out, because the application of SIM included in the CPC have been restricted strictly within the limits of criminal prosecution and strictly for the performance of a single task - the discovery and investigation of crimes already committed. Therefore, we note that SIA from a priority proactive activity immediately became a priority reactive activity.

In 2015, the government of the Republic of Moldova somehow acknowledged the failure of the legal reform, creating a working group to study the issue in the field of special investigations and submit appropriate proposals to improve the situation [12]. Work has been going on since then up until now, but the situation remains the same.

If we analyse the national legislation after the reform, we notice that in fact the problem of capitalizing on the SIA results in PP was not solved, because by performing SIM no evidence

fiindcă prin efectuarea MSI nu se obțin probe, ci tot informații care doar după verificare pot fi recunoscute în calitate de probe. Exact așa era și până la reformă. Diferența este că acum ofițerul de investigații, pe lângă faptul că nu mai are voie să efectueze MSI în faza de până la comiterea infracțiunii (art.132² CPP), mai este lipsit și de inițiativa de efectuare a MSI chiar și la etapa urmăririi penale, inițiativa trebuie să vină ori de la procuror ori de la ofițerul de urmărire penală (art.132⁴ CPP). Ofițerul de investigații are doar calitatea de executor al MSI, fiind impus să aștepte comanda organului de urmărire penală. În general conform prevederilor CPP al RM activitatea specială de investigație este un cumul de acțiuni care se desfășoară doar în cadrul urmăririi penale.

Însăși faptul că prin efectuarea MSI se obțin informații și nu probe reiese din conținutul mai multor reglementări a CPP al RM. Chiar în denumirea unor MSI se vorbește despre obținerea informațiilor și nu a probelor – „monitorizarea sau controlul tranzacțiilor financiare și accesul la informația financiară”, „colectarea informației de la furnizorii de servicii de comunicații electronice” (art.132² CPP alin.(1) lit. f); h)). Despre informații se spune și în restul reglementărilor cu privire la efectuarea MSI: „... mijloace tehnice speciale pentru obținerea în secret a informației” (art.132² CPP alin.(2)); „... datele sau informațiile obținute în urma efectuării măsurilor speciale de investigații ...” (art.132² CPP alin.(10), (11); „... purătorul material de informații care conține rezultatele măsurilor speciale de investigații” (art.132⁵ CPP alin.(2)) etc.

Conform prevederilor art.132⁵ CPP al RM rezultatele MSI pot obține calitatea de probe după ce sunt verificate de care procuror, respectiv judecătorul de instrucție sub aspectul legalității, respectării drepturilor și libertăților omului, respectării condițiilor și temeiurilor în baza cărora a fost efectuată MSI și va fi întocmită o ordonanță/încheiere în acest sens.

Totodată, trebuie spus și faptul că probele obținute în urma efectuării MSI au o valoare inferioară față de probele obținute prin procedeele probatorii tradiționale. Această concluzie reiese din conținutul următoarei prevederi: „Ho-

is obtained except only information that only after verification can be recognized as evidence. This was exactly the case until the reform. The difference is that now the investigation officer, in addition to the fact that he is no longer allowed to perform SIM in the phase before committing the crime (art. 1322 CCP), is also deprived of the initiative to perform SIM even during the stage of criminal prosecution, the initiative must come either from the prosecutor or from the criminal investigation officer (art. 1324 CCP). The investigation officer has only the quality of being executor of SIM, being forced to wait for the order of the criminal investigation body. In general, according to the provisions of the CCP of the Republic of Moldova, the special investigation activity is a commutation of actions that takes place only within the criminal investigation.

The very fact that by performing the SIM information and not evidence is obtained comes from the content of several regulations of the CCP of the Republic of Moldova. Even in the name of some SIM there is talk about obtaining information and not evidence - “monitoring or control of financial transactions and access to financial information”, “collection of information from providers of electronic communications services” (art. 1322 CCP para. (1) letter f); h)). Information is also talked about in the rest of the regulations regarding the performance of SIM: “... special technical means for obtaining information in secret” (art. 1322 CCP para. (2)); “... Data or information obtained from the performance of special investigative measures” (art. 1322 CCP para. (10), (11); “the material carrier of information containing the results of special investigative measures” (art. . (2)) etc.

According to the provisions of art.1325 CCP of the Republic of Moldova, the SIM results can obtain the quality of evidence after being verified by the prosecutor, respectively the investigating judge in terms of legality, respect for human rights and freedoms, compliance with the conditions and grounds on which the SIM was performed and an ordinance / conclusion will be issued in this regard.

At the same time, it must be said that the evidence obtained from SIM has a lower value

tărârea de condamnare nu se poate întemeia, în măsură determinantă, pe ... probele obținute în urma efectuării măsurilor speciale de investigații” (art.101 alin.(5) CPP). Probabil că legiuitorul are anumite rezerve față de credibilitatea acestui tip de probe. Numai că această doză de neîncredere vine în contradicție cu unul din principiile PP conform căruia: „nici o probă nu are o valoare dinaintea stabilită pentru organul de urmărire penală sau instanța de judecată” (art.27; art.101 alin.(3) CPP).

S-ar părea că legiuitorul moldovean nu a fost suficient de inspirat atunci când s-a hotărât să integreze investigațiile speciale în PP. Poate că ar fi cazul să aruncăm o privire la legislația altor republici și să vedem cum s-au descurcat în problema abordată și să împrumutăm din experiența lor. Având în vedere faptul că spațiul acestei lucrări nu permite o astfel de investigare, totuși câteva observații în acest sens vor fi incluse.

Experții din Kazahstan, după experiența de doar trei ani de la integrarea investigațiilor speciale în procesul penal, deja discutau despre excluderea mai multor acțiuni secrete din Capitolul 30 al CPP (livrarea controlată; infiltrarea operativă; imitarea activității infracționale; investigarea sub acoperire și (sau) examinarea locului; supravegherea sub acoperire a unei persoane sau a unui loc; achiziția de control) fiindcă, susțin ei, rezultatele acestora nu îndeplinesc cerințele înaintate față de probe (fiabilitatea și posibilitatea verificării lor prin alte acțiuni de urmărire penală). Scopul acestor acțiuni secrete, susțin cercetătorii pe bună dreptate, nu constă în colectarea secretă a probei ci, mai presus de toate, în identificarea secretă a semnelor infracțiunilor în cadrul activității operative de investigații [13, p.132].

Alți cercetătorii tot din Kazahstan în urma investigațiilor științifice efectuate, remarcând problematica instituției acțiunilor de urmărire penală secrete și diferențele serioase dintre aceasta și conceptele procedurii penale, au ajuns în fața unei dileme: fie se adoptă pe deplin modelul occidental al procesului penal (fuzionarea competențelor ofițerului de investigații cu cele ale ofițerului de urmărire penală într-o singură persoană), fie se recunoaște eșecul introducerii

than the evidence obtained through traditional evidentiary procedures. This conclusion follows from the content of the following provision: “The conviction cannot be substantiated, to a decisive extent, on ... the evidence obtained following the performance of special investigative measures” (art. 101 para. (5) CCP). The legislator probably has some reservations about the credibility of this type of evidence. However, this dose of distrust contradicts one of the PP’s principles according to which: “no evidence has a pre-established value for the criminal investigation body or the court” (art. 27; art. 101 para. (3) CCP).

It would seem that the Moldovan legislator was not inspired enough when he decided to integrate the special investigations into the PP. Maybe we should take a look at the legislation of other republics and see how they handled the issue and borrow from their experience. Given that the scope of this paper does not allow such an investigation, however, a few observations in this regard will be included.

Experts in Kazakhstan, after only three years of experience in integrating special investigations into criminal proceedings, were already discussing the exclusion of several covert actions from Chapter 30 of the CCP (controlled delivery; operational infiltration; imitation of criminal activity; undercover investigation and (or) examination of the place; covert supervision of a person or a place; acquisition of control) because, they claim, their results do not meet the requirements of the evidence (reliability and possibility of verifying them through other criminal prosecutions). The purpose of these secret actions, the researchers add, does not consist in the secret collection of evidence but, above all, in the secret identification of the signs of crimes in the operative activities of investigations [13, p.132].

Other researchers, also from Kazakhstan, following scientific investigations, noting the issue of the establishment of secret prosecutions and the serious differences between it and the concepts of criminal procedure, came up with a dilemma: either the Western model of the criminal process is fully adopted (merging the strengths of the investigating officer with those of the prosecuting officer in one person), either the failure to

instituției acțiunilor de urmărire penală secrete în PP și se revine la modelul anterior [14, p.578].

Experții din Ucraina de asemenea consideră că există mai multe probleme grave în adaptarea MSI la condițiile procesului penal. Aceștia observă că noua instituție are deficiențe semnificative. Cercetătorul Uvarov V.Gh. consideră că: reglementarea unor acțiuni secrete în CPP al Ucrainei au fost efectuate cu o restricție gravă a drepturilor și libertăților constituționale ale omului; reglementarea lor a fost efectuată fără o consecvență adecvată, cu repetări și concurență a normelor legale; instituția acțiunilor secrete nu a primit forma procesuală necesară și perfectă, care ar servi ca o garanție suficientă atât pentru obținerea de probe fiabile, cât și pentru protejarea drepturilor și libertăților omului [15, p.59].

Pogoretsky M.A., un alt expert de valoare din Ucraina, consideră că integrarea investigațiilor speciale în PP a eliminat practic instituția asigurării investigativ-operative a procesului penal. Drept urmare, au crescut posibilitățile bănuiților, învinuiților și ale altor persoane interesate în opunerea de rezistență și împiedicarea activității organelor de urmărire penală și a instanțelor de judecată, influențând martorii și victimele prin amenințări, corupție etc.). Cercetătorul subliniază că forma procesuală a acțiunilor secrete este imperfectă ceea ce creează probleme serioase atunci când se utilizează rezultatele lor în probatoriul penal [16, p.270-276].

Concluzii. Analiza problematicii valorificării rezultatelor investigațiilor speciale în cadrul procesului penal permite constatarea faptului că actualitatea acestora nu s-a epuizat nici după integrarea măsurilor speciale de investigații în legea procesual penală. Modelul de integrare a procedurilor secrete în legislația procesual-penală națională, precum și a altor republici exsovietice ridică serioase întrebări cu privire la respectarea unor principii fundamentale ale procesului penal (egalitatea armelor, egalitatea probelor, respectarea dreptului la apărare, respectarea contradictorialității și publicității procesului penal). Totodată, este subminată și metodologia tradițională de desfășurare a procesului penal. Concentrarea potențialului investigațiilor speciale mai mult pe aspectul re-

introduce the institution of secret criminal prosecution actions in the PP is acknowledged and the previous model is returned [14, p.578].

Experts in Ukraine also believe that there are several serious problems in adapting the SIM to the conditions of the criminal process. They note that the new institution has significant shortcomings. Researcher Uvarov V.Gh. considers that: the regulation of secret actions in the CCP of Ukraine has been carried out with a severe restriction on human constitutional rights and freedoms; their regulation was carried out without adequate consistency, with repetitions and competition of legal norms; the institution of secret actions did not receive the necessary and perfect procedural form, which would serve as a sufficient guarantee both for obtaining reliable evidence and for the protection of human rights and freedoms [15, p.59].

Pogoretsky M.A., another remarkable expert from Ukraine, considers that the integration of special investigations into the PP has practically eliminated the institution of investigative-operative insurance of the criminal process. As a result, the possibilities of suspects, accused people and others interested in resisting and impeding the activity of criminal prosecution bodies and courts have increased, influencing witnesses and victims through threats, corruption, etc.). The researcher emphasizes that the procedural form of secret actions is imperfect, which creates serious problems when using their results in criminal evidence [16, p.270-276].

Conclusions. The analysis of the issue of capitalizing on the results of special investigations in the criminal process allows us to find that its timeliness has not been exhausted even after the integration of special investigation measures in the criminal procedure law. The model of integration of secret procedures in the national criminal procedure legislation, as well as of other ex-Soviet republics raises serious questions regarding the observance of some fundamental principles of the criminal process (equality of arms, equality of evidence, observance of the right to defense, observance of adversarial and publicity). At the same time, the traditional methodology of conducting the criminal trial is undermined. The fo-

presiv de combatere a criminalității și mai puțin pe cel preventiv aproape că a lichidat în totalitate însăși activitatea specială de investigații ca gen de activitate de bază menit să ocrotească valorilor constituționale împotriva infracțiunilor și să asigura securitatea statului Republica Moldova.

În acest context, cadrul juridic național cu privire la reglementarea măsurilor speciale de investigații și valorificarea rezultatelor acestora în procesul probator necesită o îmbunătățire substanțială fie în direcția modelului european, fie în direcția modelului legislativ de până la reforma din 2012.

cus of the potential of special investigations more on the repressive aspect of fighting crime and less on the preventive one almost completely liquidated the special investigation activity as a kind of basic activity meant to protect constitutional values against crimes and ensure the security of the Republic of Moldova.

In this context, the national legal framework on the regulation of special investigative measures and the capitalization of their results in the evidentiary process requires a substantial improvement either in the direction of the European model or in the direction of the legislative model until the 2012 reform.

Referințe bibliografice

Bibliographical references

1. Бозров В. Результатам оперативно-розыскной деятельности – статус доказательств в уголовном процессе. В: Рос. юстиция. 2004. № 4. С. 46–48;
2. Зникин В. К. Результаты ОРД в уголовном процессе / В. К. Зникин. В: Законность. 2005. № 11. С. 37-39.
3. Доля Е.А. Использование в доказывании результатов оперативно-розыскной деятельности. М.: Спарк, 1996. С. 35–36, 64, 90;
4. Шейфер С.А. Следственные действия - правомерны ли новые трактовки? Lex Russica. 2015. № 10. С. 115-127 [on-line]. Disponibil: <https://www.twirpx.com/file/2131869/>
5. Гинзбург А.Я. «Читая проект Уголовно-процессуального кодекса Республики Казахстан. О так называемых “негласных следственных действиях”». Глава 30 проекта УПК РК (от 28 февраля 2013 г.) (в порядке обсуждения)». Сетевое издание «Zakon.kz» 26 марта. Дата обращения 13 сентября, 2018. [on-line]. Disponibil: <https://www.zakon.kz/4548079-chitaja-proekt-ugolovno-processualnogo.html>
6. Гинзбург А.Я. О так называемых «негласных следственных действиях». [on-line]. Disponibil: <https://www.zakon.kz/4568011-o-tak-nazyvaemykh-neglasnykh.html>
7. Новикова Е.А., Шумилин С.Ф. Следственная и оперативно-розыскная деятельность: интеграция или взаимодействие? В: Судебная власть и уголовный процесс. 2018. № 2. С. 86-95. Electronic source: <https://cyberleninka.ru/article/n/sledstvennaya-i-operativno-rozysknaya-deyatelnost-integratsiya-ili-vzaimodeystvie>
8. Ахметшин Р.Э., Контанистов И.В. Использование результатов ОРД в доказывании по уголовным делам. Ученые заметки ТОГУ» Том 5, № 4, 2014. Electronic source: <https://pnu.edu.ru/ejournal/pub/articles/749/>
9. Баранов А.М. Обеспечение законности в досудебном производстве по уголовным делам: монография. Омск: Омская академия МВД России, 2006. 220 с. SBN 5-88651-340-X.
10. Вольнский А.Ф. Уголовное судопроизводство, задачи и социальные функции криминалистики в его реформировании. В: Актуальные проблемы теории и практики уголовного судопроизводства и криминалистики: вопросы современной криминалистики: сб. ст. М., 2004. Ч. 2.
11. Мазунин Я.М., Мазунин П.Я. Негласная

- деятельность следователя: пора признать данность. В: Юридическая наука и правоохранительная практика. 2015. № 1 (31). Electronic source: <https://cyberleninka.ru/article/n/neglasnaya-deyatelnost-sledovatelya-pora-priznat-dannost>
12. Decizia Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică CSN/7 nr. 257 din 10 iunie 2015.
 13. Ахпанов А.Н., Хан А.А. О соотношении гласных и негласных следственных действий в уголовном процессе республики казахстан. В: Вестник Института законодательства РК. №4 (45) 2016. Уголовное право и уголовный процесс. С.132 Electronic source: [https://cyberleninka.ru/article/n/o-sootnoshenii-glasnyh-i-neglasnyh-sledstvennyh-deystviy-v-](https://cyberleninka.ru/article/n/o-sootnoshenii-glasnyh-i-neglasnyh-sledstvennyh-deystviy-v-ugolovnom-protsesse-respubliki-kazahstan)
 14. Нургалиев Б.М., Лакбаев К.С., Кусаинова А.К. Проблемы правоприменительной практики негласных следственных действий в Казахстане. В: Вестник Санкт-Петербургского университета. Право 3: р. 577–585. 2019. [on-line]. Disponibil: <https://doi.org/10.21638/spbu14.2019.312>
 15. Уваров В. Г. Система негласных следственных (розыскных) действий по УПК Украины. В: Законность 11. 2013. р. 58–61.
 16. Погорецкий, Н. А. Негласные следственные (розыскные) действия: проблемы производства и использования результатов в доказывании. В: Юрид. журнал Нац. акад. внутр. дел. № 1. 2013. С. 270–276.

Despre autor:
Boris GLAVAN,
*doctor în drept, conferențiar universitar
 al Catedrei „Investigații operative și securitate
 informațională” a Academiei „Ștefan cel
 Mare” a MAI al Republicii Moldova
 e-mail: gba74@rambler.ru*

About author:
Boris GLAVAN,
*PhD, associate professor
 at the Chair “Special Investigation Activity and
 Anti-Corruption” of the Academy “Ștefan cel Mare”
 of the MIA
 e-mail: gba74@rambler.ru*